

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

X. De Juris Patronatus Amissione & Judicio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

tuntur propter periculum subornationis, quæ à potentibus personis utroque casu æquè est timenda.

192. Addenda his sunt tria. Primum est, juris patronatus probatione juxta decretum Concilii Tridentini semel factâ, secutâque à patrono præsentati institutione, si, aliis vacationibus occurrentibus, de competente patronatus jure dubitatio oritur, ad beneficium præsentatum sine nova probatione instituendum; quia patronus in judicio possessorio fundatam habet intentionem; atque idcirco ratione quasi possessionis juris patronatus præsentationes facere potest, donec Ecclesiam vel beneficium liberum esse, in judicio Pettitorio evincatur, *citt. Gonzalez n. 15. & Palao n. 12.*

193. Alterum, exactâ illâ & à Tridentino præscriptâ probatione opus non esse, quando patronatus jus non adversus alium pro illo agentem est probandum; quia S. Synodus non attingit casum, quò pro patronatus jure in beneficio sibi competente duo litigant: sed eum duntaxat, quò quis, beneficium non collativum, sed patronatum esse, contendit, *citt. Gonzalez n. 59. & Barbosa n. 67.*

194. Tertium, eandem probationem exactam non exposci, quando patronatus jus cum persona, ob potentiam de usurpatione suspecta, beneficium suo patronatui subjectum, præterdit persona privata aut Ecclesiastica, in quam usurpationis illius præsumptio non cadit, cum; quia tali casu, remotâ personâ potente, beneficium liberum non evadit: tum verò; quia beneficiò socii minus potentis exactæ probationis onere persona potens relevatur, *citt. Gonzalez n. 69. & Lotterius q. 13. n. 138.*

☉ (O) ☉

ARTICULUS X.

De Juris Patronatus Ammissione & Judicio.

SUMMARIUM.

195. Jus patronatus amittitur libera Cessione,
 196. Ecclesia patronata accessoria factâ Unione,
 197. Non-usu seu viâ Prescriptionis,
 198. Interitu Ecclesie vel dotis,
 199. Extinctione familiae Et.
 200. Suppressione Papæ,
 201. Cede Reſtoris vel alterius Ecclesie beneficiati,
 202. Et nonnullis criminibus aliis,
 203. Exigentibus sententiam judicalem.
 204. Causa Juris patronatus in judicio Pettitorio Ecclesiastica:
 205. In Possessorio, cum reus laicus Et. Mixti sunt Fori.
 206. Publicatio capſis Et. afficit omnium Jus Patronatus:
 207. Quin tamen hoc cedat Episcopi Seculari.

LEgitime constitutum & acquiritum Patronatus jus amitti vel omnino extingui ex variis causis potest.

Primo enim id contingit libera Cessione sive ejus remissione, à patrono vel à Episcopo vel Ecclesia; ut libera evadat, *c. Unico in 6.* sicut enim, cum eam aut beneficium Ecclesiasticum fundaret, eam tam à patronatus, quam ab aliis juribus fundatori competentibus eximere, sic illum & hac remittendò eam Episcopi collationi liberæ relinquere potest: cum juri ac favori pro se principaliter intro-

hæc reſtituere cuiſlibet ſit permiſſum, c. Si de terra 8. de Privileg. Et Si quis 29. C. de Paſſis, Paul. de Citadinis p. 7. q. 7. n. 17. Vivianus Lib. 15. cap. 1. n. 11.

Cedere autem, ſive patronatum, ſaltem quoad præſentandi jus, Eccleſiæ remittere patronus etiam cenſetur, ſi eam in Eccleſiam Collegiatam converti patiat, juxta dicta ſupra n. 28.

196. Secundo, ſi Eccleſiam, Capellam vel beneficium Eccleſiaſticum Monafterio, vel alteri Eccleſiæ acceſſoriè uniri, patronus permittat aut patiat ſine patronatus reſervatione; cum tali unione, ſicut Eccleſia vel beneficium Eccleſiaſticum, ſic etiam in iis competens patronatus jus cenſetur extingui, per ea, quæ Interpp. tradunt in c. Cum acceſſiſſent 8. de Conſtit. & Lambertinus Lib. 3. q. 7. art. 10.

197. Tertio, non-Uſu; quando ſcilicet patronus ad Eccleſiam vel beneficium vacans neminem præſentavit tempore, ad libertatem contra ipſum præſcribendam requiſitò; & interea clericus in ea ſine præſentatione bis ſaltem fuit inſtitutus; cum etiam ſic Eccleſia per viam præſcriptionis libera evadat, Barboſa Juris Eccleſ. Lib. 3. cap. 12. n. 257. Niſi Eccleſiam vel beneficium eò tempore vacans cum juris patronatus derogatione contuliſſet Papa, Vivianus cap. 1. cit. n. 9. aut alicujus potentioris violentiæ vel aliâ ſimili cauſâ legitime patroni præſentationes contra ipſius proteſtationes fuiſſent impeditæ, Panormit. in c. Extramiſſa 10. de Præſcrip. n. 5. & 14.

198. Quarto, deſtructione Eccleſiæ totali aut interitu dotis: quibus jus patronatus ita amittitur; ut non recuperetur: niſi à patrono reedificetur, aut de novo dotetur, juxta dicta ſupra n. 25.

199. Quinto, extingctione familiæ fundatoris, ſi ab iſto in Eccleſia vel beneficio à ſe fundato jus Patronatus pro iis tantum,

quiſunt de familia ſive agnatis ſit reſervatum; tali enim caſu cum iſtis jus patronatus extingui, & Eccleſiam liberant evadere, ex communi DD. ſenſu docet Rochus de Curte V. Ipſe vel ius, q. 33. in fine. Dixi, Si pro iis tantum ſit reſervatum; quia, ſi patronatus abſolutè & non adjectâ hujusmodi particulâ, alios excluſente, familiæ reſervetur, eum ad illorum deficientium hæredes etiam extraneos, ex legis potiùs quàm hominis proviſione tranſire, cum eodem V. Competens, n. 2. & aliis DD. Rotâque defendit Fagnanus in c. 1. n. 19. contra Baldum Vol. 2. Conſil. 400. n. 1. & 2. & Geminianum Conſil. 45. n. 10.

Sextò, ſuppreſſione vel ablatione 209. Papæ: à quo tamen, ſicut propter plenam circa beneficia, & iſtorum collationem ſpectantia jura diſponendi poteſtatem poteſt, ſi tolli vel ſupprimi jus patronatus Laicale nunquam cenſetur, niſi ei expreſſè derogetur, juxta dicta & Covarruviam Præſtic. cap. 36. n. 2.

Septimò, eade Reſtoris aut alterius 201. clericus Eccleſiæ, per ſe vel alium perpetratâ, c. In quibusdam 12. V. Sacri, de Penit. quò tamen crimine, etſi patronatum ipſò jure amitti, ex verbis Proſuſu amittant, rectè delumat Barboſa ibi n. 3. quòd dictio Proſuſu uti & diſtiones Omnino, Penitus & aliæ ſimiles ſententiæ Jure lata vim habeant, per notata à Tiraquello in l. Si unquam 8. V. Revertatur, C. de Revocand. donat. n. 82. ſententiam tamen criminis & claratoriam ad actualem juris patronatus privationem non immeritò exigit Covarruvias de Sponſal. p. 2. cap. 6. §. 8. n. 10.

Octavò, ſi patronus contra decretum Trident. Sess. 22. cap. ſin. de Reformat. ſe ingerere in perceptione fructuum beneficii, iſtiusve bona uſurpare, aut quod in ipſo obtinet, patronatus jus venditione

C. g. g. g.

ditione

ditione vel aliò modò in alios transferre præsumat: aut eò modò, ac proinde simoniacè acquirat, juxta *c. Quia clerici 6. & Trident. Sess. 25. cap. 9. de Ref. Leo Theaur. Fori Eccles. p. 2. cap. 6. n. 31.*

Nondò, crimine Hæresis; cum enim omnia hæreticorum bona ipsò Jure confiscentur, *c. fin. de Hæres. & c. Cum secundum 19. eadem Rubr. in 6.* etiam amittent jus patronatùs & Ecclesia libera evadet, Vivianus *cit. cap. 2. n. 27.*

203.

Decimò, læsæ Majestatis vel alio enormi crimine, confiscationem bonorum, quibus patronatùs jus accessorie annexum est, sive ipsò Jure sive per sententiam judicis infligendam inducente, secundùm doctrinam Panormit. *in c. Cum clerici cit. n. 3.* Paul. de Citadinis *p. 9. q. 2. & DD. aliorù.* Et quidem, si judex Ecclesiasticus sit, ab eo non tantùm bonorum universitati annexum, sive Reale, sed Personale quoque jus patronatùs, sicut super eo litigantium uni adjudicari, sic etiam ob delictum auferri posse, ut Ecclesia omnino libera evadat, res omnino est explorata.

Dubium autem controversùmque est, an per sententiam privationis super eo principaliter aut factà ipsius speciali mentione, vel saltem privationis sive confiscationis omnium vel alicujus universitatis bonorù annexum habentiùs jus patronatùs, hoc auferri etiã possit à judice Seculari. Cujus Resolutio tota pendet ex decisione quæstionis, an Secularis competens judex sit in causis juris patronatùs. Id enim aliqui affirmant, & desumunt partim *ex c. Significavit 41. de Test. & attest.* ubi de juris patronatùs causâ cognovit judex Sabinensis, utique Secularis, & *ex can. Filius, 16. q. 7.* ubi, cum in ejusmodi causa adeundus asseritur Rex, indubitacè supponitur, hunc respectu ipsius judicem esse non incompetentem: partim verò à paritate ipsius juris patro-

natùs: cujus cum laicos esse capaces constitentum sit, capaces etiam erunt jurisdictionis, ad causalum super eo in judicium deductarum cognitionem definitivam, que sufficientis.

Sed meliùs ejusmodi causalum in Petitorio, sive cum de jure quæstio est, cognitionem definitivam que judicis Ecclesiastici propriam esse, cum Lambertano *Lib. 5. p. 2. q. 3. art. 7. n. 4.* docent Petrus & August. Barbolæ, ille *in l. Divoria 7. §. Si vir 13. ff. Solutio matrim. n. 56.* ita verò *in Collect. & Select. ad c. Quamvis de Judiciis, utrobique à n. 1. & plurimò allegatis Gonzalez in c. cit. à n. 4.* Inventionem reddunt; quòd causa juris patronatùs in Petitorio & cum de jure quæstio est, sit rei spirituali annexa, juxta *c. Quanto cit. & c. De jure 18. & supra dicta n. 21.* causalum autè & quæstionem de rebus spiritualibus hisque annexis in judicium deductarum cognitio definitivam definitivam Fori & judicis Ecclesiastici propria sit, ut expressè deciditur *c. Quanto cit.* ubi propositi nobis juris patronatùs causa Ecclesiæ judicis definitivam asseritur; quòd spiritualibus sit conjuncta & annexa, *Glossa in c. 17. Concordia, Panormit. n. 2. & Felinus n. 1.* ceterum Interpp. ac DD. rationem reddentes eam quòd connexorum idem sit judicium, *arg. c. Translatò 3. de Constitut. & c. Præsentia 5. de Offic. deleg. ideoque, sicut que Religiosis coherent, Religiosa, l. 43. ff. de R. V. sic ea, quæ spiritualibus annexa & conjuncta sunt, spiritualia & Ecclesiastica censentur, naturâ assumptè à dignitate & potentiori, scilicet spirituali, à quo temporale tanquam minus dignum ad se trahitur, *arg. c. Quod in dubio 3. de Corp. secer. Eccles.**

Neque est paritas cum ipso jure patronatùs; quia laici, ad excitandum in ipsis piarum fundationum studium, ab Ecclesia

Ecclesia specialí privilegio habilitati ad Patronatus sunt, *can. Si quis Episcoporum*, 16. q. 5. & *c. Quoniam* 3. & c. non etiam ad motarum super eo quæstionum & in iudicium deductarum causarum cognitionem, *c. Quanto cit.*

Neque aliud evincitur ex *c. Significavit cit.* textu; quia iudex, de quo ibi sermo est, non fuit Secularis, sed Ecclesiasticus, scilicet Vicarius ad causarum Ecclesiasticarum cognitionem constitutus ab Episcopo Sabinensi; qui, quod S.R.E. Cardinalis esset, ratione sui Tituli Romæ residebat, ut cum Cujacio notat *cit. Gonzalez n. 9.*

Neque ex *can. Filius cit.* Imprimis; quia quoad hoc varias easque valde dubias habet expositiones; eamque ob causam ad causarum decisionem vix potest allegari, secundum receptam doctrinam Bartoli in l. *In ambiguo* 3. ff. *de Reb. dub.* n. 2. & Felini in c. 1. *de Constitut. in fine*, præsertim adversus claram Juris dispositionem, & ad jurisdictionem Ecclesiasticam restringendam. Deinde; quia eò contentum jus, quatenus seculari potestati favere videtur, *c. Quanto cit. c. Qualiter* 17. *de Judiciis* & c. correctum & abrogatum volunt DD. apud Barbosam in *can. Filius cit. n. 6. in fine*. Et demum; quia ex communi Interpp. sensu in causa Ecclesiæ recursus ad regem ibi permittitur, non tanquam ad iudicem, sed vel tanquam ad ejus advocatum & patronum; ut extrajudicialiter curet; ne per dilapidationem Ecclesiæ damnus patiantur: vel, quando Privilegio Apostolico aut istius aliquando obtenti constante fama & communi existimatione fulcitur, Martha *de Jurisdic. p. 4. casu* 143. n. 4. Barbofa *cit. n. 6.* & Gonzalez *l. cit. n. 10.* & in *c. Qualiter cit. n. 5.*

205. Hæc de iudicio Petitorio sive, cum quæstio est de jure, *vg. an, cui patrona-*

tus, & quæ patrono jura competant vel onera incumbant: quando, quoties, aut cui clericus præsentandus: an patronatus jus legitime acquisitum, vel translatum sit in alterum, aut amissum &c. Non de Possessorio & cum quæstio est de merito facti, *vg. an, quoties, quorum clericorum præsentationes, & cui sint factæ: an vel quis in ejus quasi possessione constitutus, aut in hac turbatus sit, eave spoliatus; his enim & similibus casibus, si litigantium uterque vel saltem reus conventus laicus sit, iudicem etiam Seculare de eo cognoscere posse, multorum DD. autoritate & celeberrimarum Europæ Curiarum praxi allegatâ, haud gravatè concedit Barbofa *Juris Eccles. Lib. 1. cap. 39. an. 161.* & concessi *Lib. 2. Tit. 2. n. 58.* Unde*

Inferitur primò, à iudice Seculari 206 ferri non posse sententiam privationis juris patronatús, alicui bonorum universitati non annexi sive Personalis, ut cum Lambertino *Lib. 3. q. 8. art. 8. n. 10.* & Sanchez *Moral. Lib. 2. cap. 19. n. 4.* neque etiam, quando universitati annexum est, si in ea specialis mentio fiat juris patronatús, ut cum Panormit, in *c. Quanto cit. n. 9.* docet Vivianus *cap. 2. cit. n. 20.*

Inferunt secundò cum Glossa in *Clement. Pastoralis* 2. *V. Subjecta, de Re judicata*, Lambertini, *cit. art. 8. n. 13.* & 14. & Vivianus *cit. cap. 2. n. 22.* prolatâ à iudice seculari sententiâ publicationis omnium bonorum vel alicujus istorum universitatis *vg. villæ, annexum habentis jus patronatús, hoc publicatum non cense-ri: etsi tali casu ejusmodi privationis sententiam ferri ab Episcopo posse, cum Immola in *Clement. cit. n. 72.* velit Lambert. *art. cit. n. 15.**

Sed verisimilius est, ejusmodi publicationis sententiâ à iudice Seculari prolatâ, etiam indirectè & accessorie juris patronatús aa-

GGGG 4

natū annexi privationem induci, ut cum
Glossa in can. Filius cit. V. Propinquus &
Panormit. cit. num. 9. defendunt Rochus
cit. V. Ipse vel isq. 29. n. 69. & Paul. de Ci-
tadin. p. 9. q. 20. n. 28. quos aliosque mul-
tos refert & sequitur Sanchez cit. cap. 19.
n. 10. quia tali casu super jure patronatū
nullam cognitionem sibi assumit iudex
secularis: idque condemnato tantum in
consequentiā aufertur & sicut villā aut
hereditate venditā, amittitur à vendi-
tore.

Non tamen, sicut per venditionem
à venditore ad emptorem, sic etiam publi-
catis bonis à condemnato ad fiscum trans-
fertur: sed omnino extinguitur, ut Ec-
clesia libera evadat, ut cum Rocho alii-
que DD. cit. existimat Vivianus l. cit. n. 27.
nisi condemnatus habuisset patrona-
nos; tali enim casu, ut culpa suos tan-
tūm auctores teneat, c. Quæstio ad de lit.
que à majori & l. Sive hereditariū 22. ff.
de Negot. gest. patronatū jus pensio-
los remanere deberet, Sanchez l. cit. n. 7.

TITVLVS XXXIX.

De Censibus, Exactionibus & Procura- tionibus;

Eccliesiarum & beneficiorum
Ecclesiasticorum Onus, sicut
Jus Patronatū, sic etiam sunt
Census seu Pensiones &c.
Prælati de earum proventibus exhiben-
da, & ad hanc Rubricam declaranda.

- 5. Quæ præscriptione tolli nequit;
- 6. Minui potest.
- 7. III. Patrono, si referat in limi-
ne fundationis,
- 8. Postquam perfectam pensio non im-
poni nec augeri,
- 9. Etiam cum juramento potest.
- 10. Eandem augere vel imponere etiam
Episcopus,
- 11. Nisi ex justa causa & cum consensu
Capituli non potest.

ARTICVLVS I, De Censibus;

SUMMARIUM

- 1. Census est pensio de Ecclesia redditibus,
- 2. I. Papa in signum subjectionis vel protectionis;
- 3. II. Episcopo ob honorem Cathedrae;
- 4. Sed huic ab Ecclesiis tantum Secularibus præstanda.

Census nomen hic non accipitur
latè & generatim pro omni co-
quod in certa quantitate annua-
tim præstatur: quò sensu etiam
Tributum, l. Etatem 3. pr. ff. de Censibus,
& Canonem seu pensionem in directi vel
pristini domini recognitionem, vel pro
gei uti ex Emphyteutico, Censuali vel
etiam